

Formaðurin í samráðingarnevndini um føroysku undirgrundina:

— Einkí at »rafla« um tí samtyktin sigur yvirtøka

Føroyska samráðingarnevndin í undirgrundsmálinum hevur aftur fingið svar frá donsku stjórnini um uppskotið til ein arbeiðssetning. Danskí forsætisráðharrin útihsir møguleikanum fyri yvirtøku av undirgrundini. Men formaðurin í samráðingarnevndini, Jógvan Sundstein, sigur, at einki er at »rafla« um: lögtingssamtyktin sigur »yvirtøka av undirgrundini«. Enn hava teir triggir landsstýrisflokknar ikki hildið fund, so formaðurin veit ikki, hvat hinir flokkarnir siga til seinasta skrivið frá Poul Schlüter.

Fólkaflokkurin fer ikki at boyggja seg fyri ynskinum hjá donsku stjórnini. men fer at halda fast við samtyktina um yvirtøku av føroysku undirgrundini, og tann arbeiðssetning, ið føroyska samráðingarnevndin hevur skotið upp. Men um hinir báðir landsstýrisflokknar gera tað sama, hava vit ikki fingið upplýst.

Forsætisráðharrin, Poul Schlüter, sendi í síðstu viku føroysku samráðingarnevndini í undirgrundsmálinum svar viðvíkjandi uppskotinum til arbeiðssetning — kommissorium. Hann sigur, at sambært galdandi rættarreglum er ein yvirtøka ikki møguleg og kann ikki sameinast við ríkisfelagsskapin og statsrættarligu støðu føroyinga.

Hetta er aðru ferð, at danska stjórnin kemur við svári til føroyska uppskotið til arbeiðssetning. Í fyrra skrivinum broytti danska stjórnin nakkað í føroyska uppskotinum, men hetta góðtok ikki ein meiriluti — Sjálfstýrisflokkurin og Fólkaflokkurin — í føroysku samráðingarnevndini, meðan Sambandsflokkurin kundi ganga danska ynskinum á móti.

Yvirtøka ella samráðingar um rávevnisskipan

Føroyska uppskotið til arbeiðssetning, ið varð gjørt tíðliga í ár, er í tveimum punktum. Tað fyrra miðjar imóti yvirtøku, meðan tað seinna miðjar imóti uppskoti um rávevnisskipan.

Enn hevur føroyska samráðingarnevndin ikki hildið nakran fund um tað nýggja svárið. Jógvan

Sundstein, formaður í nevndini, upplýsir, at fundur verður ikki fyrr enn í komandi viku. Hilmari Kass er burturstaddur hesa vikuna. Hann situr eisini í samráðingarnevndini saman við Paula Ellefsen.

Tað er ikki eydnast Sosialinum at fáa fatur á Paula Ellefsen og Hilmari Kass, men Jógvan Sundstein sigur seg rokna við, at Sjálfstýrisflokkurin í hvussu er er sinnaður fyri at halda fast við upprunligu samtyktina um yvirtøku, og sum ætlanin er, at ein føroysk-donsk samráðingarnevnd skal viðgera.

— Men kann henda nevndin ikki tað, mugu vit finna eina aðra leið. Men henda spurningin mugu vit viðgera í okkara samráðingarnevnd og kanska eisini í marknaðarnevndini, sigur hann.

Er ikki kannað

Danska stjórnin ferir framvegis fram, at eftir galdandi rættarreglum er ein yvirtøka av undirgrundini ómøguleg. Men hevur føroyska samráðingarnevndin latið henda spurningin kannað?

Jógvan Sundstein sigur, at tað hevur hon ikki. Hon hevur ikki tosað við nakran serfrøðing í fólkarrætti ella altjóðarrætti, men sigur, at sambært nýggjum fólkarrætti, fáa føroyingar viðhald.

Men hvi vil danska stjórnin ikki, at yvirtøku-spurningurin kann kannast av samráðingarnevndini?

Jógvan Sundstein heldur, at danska stjórnin vil ikki hava orðið yvirtøka við í arbeiðssetningin, tí hon vil ikki koma út fyri, at hesin spurningur skal kannast, tí hon

er vitandi um, at tað letur seg gera juridiskt at yvirtaka undirgrundina.

Í hesum sambandi veitir hann á, at danska stjórnin veit, at tað er meiriluti í danska fólkatinginum imóti yvirtøku, meðan ein meiriluti í lögtinginum er fyri yvirtøku.

Altjóða samtykt

Formaður Tjóðveldisflokksins, Erlendur Patursson, heldur tað vera lógið, at føroyska samráðingarnevndin ikki hevur tosað við nakran serfrøðing í fólkarrætti ella altjóðarrætti.

Sjálvur hevur Erlendur Patursson fleiri ferðir vist til Peter Germer, sum er professari í altjóðarrætti við lærda háskulan í Aarhus.

Hesin hevur í samband við grønlandsku undirgrundina vist til ST-samtyktirnar um, at øll fólk hava frítt at ráða yvir egnu náttúrukeldum sínum, og sagt, at grønlandingar hava ikki bert altjóðarrætti, men eisini danskan rætt til allar náttúrukeldur sínar.

Sjálvur hevur Erlendur Patursson eisini fleiri ferðir vist til ST-samtyktina, ið varð gjørd í 1966, og fekk gildi, tá nóg nógvar lond høvdu staðfest hana, í 1976. Eisini Danmark hevur staðfest hesa samtyktina, ið ljoðar soleiðis:

«Øll fólk kunnu til sín egnu formál frítt ráða yvir náttúrgivnu ríkdómskeldum sínum. Tú mást ongantíð taka frá nokrum fólkum livsgrundarlag tess. Einkí í hesi samtykt má útleggjast sum avmarking í náttúrliga rættin hjá øllum fólkum til fulla og fríja nýting og nýtslu av náttúrgivna ríkidømi teirra.»

Erlendur Patursson

Logtingið samtykti í 1975, at føroyska undirgrundin skal gerast til eitt sermál í heimastýrislógini, men higartil hevur gingið trekt at fáa samráðingar í lag við donsku stjórnina um spurningin

visir á, at hann ferð eftir ferð hevur vist á hesa samtykt, men at tann sjálvuppgjorda samráðingarnevndin, sum hann nevnr hana, bert arbeiðir innan fyri karmin í heimastýrislógina, men ikki brúkar møguleikan í altjóða samtyktini.

Hann sigur tí, at tað nýtast litið at fara til danskan rætt við hesum spurningi, men visir í staðin á altjóða rættin í Haag.

Eingin munur á kongsjörðini og undirgrundini

— Eg dugi ikki at siggja nakran mun imillum at gera undirgrundina til føroyskt sermál og at yvirtaka kongsjörðina á sinni. Tá hetta læt seg gera tá, so eigur tað at lata seg gera at yvirtaka undirgrundina nú, sigur Vilhelm Johannesen, limur í starvsnevnd Javnaðarflokksins.

Hann heldur, eins og Jógvan Sundstein, at staðan hjá donsku stjórnini er meira ein politisk staða enn ein lofroðislig staða.

Vilhelm Johannesen sigur, at ein sokallað rávevnisskipan er fullkomiliga í stríð við andan í heimastýrislógini. Hann veitir á, at skuldi prinsippið í eini rávevnisskipan verið framt, skuldi ágóðin av tí, ið kemur upp úr donsku undirgrundini, verið bytt eftir eini skipan millum Føroyar og Grønland eisini.

— Men annað kann ikki koma upp á tal, enn at vit skulu ráða yvir undirgrundini, slær Vilhelm Johannesen fast.

Skal ikki skapa vón um yvirtøku

Samstundis sum forsætisráðharrin sigur í svárinum, at danska stjórnin tekur til eftirtektar, at lögtingssamtyktin frá 1975 um yvirtøku av undirgrundini er grundarlagið hjá føroyingum í samráðingunum um undirgrundina, sigur hann, at tað er skeivt, at arbeiðssetningurin hjá samráðingarnevndini er soleiðis orðaður, at hann kann skapa vónir um, at ein yvirtøka kann fara fram eftir lögtingssamtyktini frá 1975.

Og í skrivinum útihsir hann møguleikanum fyri eini yvirtøku av undirgrundini. Men í hesum fær hann ikki viðhald frá føroyingum.

Formaðurin í føroysku samráðingarnevndini, Jógvan Sundstein, sigur, at í hesum er einki at »rafla« um. Samtyktin sigur: yvirtøka. Tí heldur hann, at tað er litið annað at gera enn at halda á við at mýkja donsku stjórnina.

jo-mo

Fáar krabba-goggur í summar

Tað hevur verið litið til av krabbagoggum í summar úti í Fugloy. Veðrið hevur annars verið gott, so tað verður hildið at vera lógið.

Av Kirkju verður upplýst, at nógvir føroyskir summar-gestir hava verið. Hetta eru í flestu forum fólk, ið eru ættað úr Kirkju og hava hús har úti. Um veturin

standa eini 10 hús tón á Kirkju.

Nøkur hava tjaldað

A Trøllanesi verður upplýst, at rættuliga fitt av ferðafólki hevur verið har í summar. Nógvir útlendingar eru komnir til gongu, men farnir avstað aftur sama dag. Nøkur tjöld hava kortini staðið nátt yvir á Trøllanesi. Eisini hava sum vant føroyskir summargestir — skyldfólk og kenninar — vitjað í summar.

FJARÐA-HÚS